

ФІНАНСОВИЙ СТАН ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ

FINANCIAL POSITION OF STATE ENTERPRISES OF UKRAINE: ANALYSIS OF MAIN PARAMETERS

УДК 658.14:346.244

Мирончук В.М.

к.е.н., доцент кафедри фінанси і кредит
Вінницького навчально-наукового
інституту економіки
Тернопільського національного
економічного університету

У статті розглянуто проблеми існування економічного середовища, у якому працюють сучасні державні підприємства України. Проведено аналіз основних показників їх фінансового стану, який підтвердив факт їхнього функціонування в неприбуткових, стратегічних галузях країни.

Ключові слова: фінансовий стан, державні підприємства, рентабельність державних підприємств.

В статье рассмотрены проблемы существования экономической среды, в которой работают современные государственные предприятия Украины. Проведен анализ основных показателей их финансового

состояния, который подтвердил факт их функционирования в неприбыльных, стратегических отраслях страны.

Ключевые слова: финансовое состояние, государственные предприятия, рентабельность государственных предприятий.

The article discusses the problem of the existence of the economic environment in which a modern state enterprises of Ukraine have worked. The analysis of the main indicators of their financial situation have conducted which confirmed the fact of their role of non-profit, strategic areas of the country.

Key words: financial state, state enterprises, the profitability of state enterprises.

Постановка проблеми. Сучасні умови, в яких функціонує економічна система України, виносять на поверхню проблеми, що пов'язані з забезпеченням її розвитку та безпеки. У свою чергу складна багаторівнева система економічних взаємовідносин будь-якої країни тісно пов'язана з фінансовим аспектом її побудови. Останні тенденції проведення соціально-економічної, боргової та бюджетної політики актуалізують необхідність підвищення ролі державних підприємств у забезпеченні економічного розвитку держави. Саме тому своєчасна діагностика їх фінансового стану є тією передумовою, що дозволяє запобігати виникненню негативних явищ і загроз, що пов'язані з фінансово-економічною діяльністю державних підприємств та безпекою їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням дослідження різних теоретичних та практичних аспектів визначення фінансового стану діяльності підприємств як приватної, так і державної форми власності, присвячені роботи Е. Альтмана, О. І. Барановського, М. Д. Білик, М. Я. Дем'яненка, М. Я. Коробова, Ю. Я. Лузана, В. В. Осломовського, А. М. Поддєрьогіна, Г. Б. Поляка, Г. В. Савицької, О. О. Терещенка, Ю. С. Цал-Цалка тощо.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз основних показників фінансового стану державних підприємств України у несприятливому політичному та економічному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах набуття Україною незалежності на початку 90-х років, що супроводжувалася інтенсивним процесом приватизації державних підприємств, велика увага як науковців, так і практиків приділялась питанням ефективності функціонування підприємств приватного сектору економіки. Зазначений процес обумовив поступове зниження інтересу до проблем, які постали перед більшістю

державних підприємств у складний трансформаційний період, що призвело до різкого падіння значень показників ефективності їх функціонування та банкрутств, що носило як закономірно-ринковий, так і зумисний характер.

Сучасний економічний стан країни підкреслює низький рівень практичної реалізації науково-обґрунтованих й адаптованих до українських реалій механізмів, що забезпечують розвиток та стійке функціонування економічної системи, яка має будуватись на ринкових постулатах. Так перманентний кризовий стан соціально-економічної системи України, що виявляється через низький рівень виробництва та реалізації продукції, формування суперечливих взаємовідносин між певними економічними агентами, негативні значення фінансово-економічних показників суб'єктів господарювання, не підпадає під загальновідомі теорії криз (теорії циклічного й нерівномірного відтворення основного капіталу з паралельним формуванням часового лагу між послідовним зростанням виробництва та попиту [1, с. 54]; теорії економічної циклічності М. Туган-Барановського, за якою кризові явища виникають через неорганізованість виробничих процесів товарів, вільну конкуренцію, коливання попиту на тлі кредитної експансії [2]; теорії недоспоживання Дж. Гобсона, що пов'язана з непропорційністю отримання доходів та можливістю їх подальшого інвестування; грошової теорії Р. Хутрі, що відображає проблеми кредитної експансії банківської системи; теорії нововведень Й. Шумпетера, яка сформувалася на основі інноваційного циклічного розвитку виробництва [1, с. 55] тощо).

На думку таких науковців, як: С.П. Аукціонек, А.Є. Башаєвої [3], Л.М. Шаблістої [1] причинами спаду виробництва трансформаційних економік, що негативно впливає на всі фінансово-економічні показники, є не стільки скорочення попиту

та збільшення витрат, скільки нетрадиційна поведінка виробників, пов'язана зі зміною ними цільової функції незалежно від процесу коливання кривих попиту та пропозиції.

Нетрадиційна поведінка виробників, суттєва структурна деформація вітчизняної промисловості у бік енергомістких сировинних галузей, обмеження експортної зорієнтованості держави та нерозвиненість внутрішнього ринку призвели до стрімкого погіршення економічних показників під час виникнення військових дій на сході країни та анексії АР Крим у 2014 році.

Так зменшення обсягів промислового виробництва у 2014 році проти 2013 року склало 10,7 п.п., у тому числі через руйнування виробничих потужностей та інфраструктури Донецької та Луганської областей 8,5 п.п.; добувної промисловості – 13,7 п.п.; електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря – 6,6 п.п.; виробництва машинобудування – на 21, 3 п.п.; роздрібно торгівлі – 8,6%.

Скорочення експорту товарів у 2014 році проти 2013 року склало 14,4 %, у тому числі машинобудівної продукції – на 29,2%; металургійної продукції – на 13,2%; хімічної продукції – на 26,1%; продукції АПК – на 2%, що зумовлено погіршенням торговельних відносин з Росією та проведенням бойових дій у промислово розвиненому регіоні країни. Імпорт товарів зменшився на 27,4%, що пов'язано зі скороченням внутрішнього попиту [4].

На тлі суттєвого зниження усіх основних показників, що відображають економічний стан країни та наростання соціального напруження, все частіше постає питання ефективності та розширення меж функціонування як усього державного сектору, так і державних підприємств, зокрема, основна місія яких полягає у розв'язанні наступних стратегічних завдань економічного та соціального характеру:

- 1) нівелювання негативних процесів, що формуються на тлі існування ринкових відносин;
- 2) зменшення відчутності циклічного коливання економіки;
- 3) формування стабільності у соціальній сфері за рахунок вирівнювання доходів.

Слід відзначити, що розглянуті завдання, не дивлячись на їх пріоритетність у стратегії розвитку державних підприємств, не зменшують важ-

ливості проведення ними прибуткової діяльності. Адже нехтування комерційною складовою діяльності державних підприємств безпосередньо стосується тих, хто сплачує податки. Тому питання ефективного функціонування підприємств державного сектору економіки України на тлі зростання податкового навантаження та несприятливої політичної й економічної кон'юнктури підкреслює свою актуальність не тільки з точки зору фінансово-економічної безпеки, але й як індикатора соціального розвитку країни.

Ураховуючи відсутність зацікавленості держави у розвитку державних підприємств, що пов'язано з глибоким проникненням приватно-власницьких інтересів у економіку країни та швидкою зміною урядів, які лобіюють зазначені інтереси, з набуттям незалежності цей сектор економіки практично не зазнав змін. Децентралізована система управління діяльністю державних підприємств призводить до розмиття меж відповідальності виконавчих органів через одночасне виконання ними ролі представника власника та органу захисту прав споживача, яким виступає українське суспільство. А відсутність відкритого реєстру державних підприємств підкреслює зумисне приховування інформації про використання та стан державного майна.

Сучасні тенденції розвитку державних підприємств виносять на поверхню той факт, що значна їх частина, яка перебуває у державній формі власності, стає банкрутом під впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів (див. табл. 1).

Як видно з даних, наведених у табл. 1, протягом 2012-2015 рр. кількість державних підприємств зменшилася на 164 од. Також за аналогічний період на 454 од. зменшилася кількість стабільно діючих підприємств, які могли б наповнювати Держбюджет України та зросла кількість збиткових, що склала 1657 підприємств у 2015 році, що на 290 підприємства більше за аналогічний показник 2012 року.

Ураховуючи той факт, що станом на 2015 р. лише 1801 підприємство є працюючим (52,1%), а сто найбільших із них (94 підприємства та 6 банків) володіють 86% усіх сукупних активів та 75% сукупних доходів від загальної кількості державних компаній, проведення аналізу діяльності державних підприємств може ґрунтуватись на основі їх даних.

Таблиця 1

Кількість державних підприємств в Україні у 2012 – 2015 рр.

Показники	Роки				Абс. відх. (+;-) 2015 р. від 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	
Кількість підприємств	3 622	3 632	3 350	3 458	- 164
Діючі підприємства	2 255	2 109	1 833	1 801	- 454
Збиткові підприємства	1 367	1 523	1 517	1 657	+209

Джерело: складено та розраховано автором на підставі [5]

Узагальнюючі дані агрегованого балансу портфеля державних підприємств відображені у табл. 2.

Проведений аналіз свідчить про те, що вартість активів державних підприємств (далі – Портфель) протягом трьох років має стрімку тенденцію до збільшення. Так у 2015 р. порівняно з 2014 р. активи Портфеля зросли на 382,59 млрд грн. або на 38,11%, а у 2014 р. порівняно з 2013 р. на 364,78 млрд грн. (57,08%). Таке зростання відбулося в основному за рахунок державних підприємств нафтогазової промисловості, вартість активів яких протягом досліджуваного періоду збільшилися на 503,14 млрд грн. або на 297,96%. Передусім це пов'язано зі зростанням активів НАК «Нафтогаз України» (які виросли більш, ніж 552,97 млрд грн. протягом трьох років).

Після нафтогазової промисловості найбільший приріст активів відбувся за рахунок транспортної галузі (на 157,74%, або 206,86 млрд грн.) та сектору харчової промисловості і сільського господарства (на 17,06 млрд грн., або на 65,77%). Збільшення активів транспортної галузі відбулося за рахунок переоцінки вартості активів ПАТ «Укрзалізниця», які зросли за період 2014-2015 рр. на 200,06 млрд грн., попри те, що в попередньому періоді вартість їх активів знизилася на 1,02 млрд грн. Серед підприємств, віднесених до харчової промисловості та сільського господарства, найбільше на коливання аналізованого показника вплинула діяльність ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України», вартість активів якої протягом трьох років зросла на 19,57 млрд грн.

Натомість показники діяльності державних підприємств машинобудівної галузі характеризу-

ються певними коливаннями. Так загальна сума активів підприємств зазначеної галузі у 2014 р. зменшилася на 8,03 млрд грн. проти 2013 р. тоді, як у наступному періоді даний показник збільшився на 2,98 млрд грн. Позитивні зміни у період 2014-2015 рр. відбулися передусім через нарощування дебіторської заборгованості такими підприємствами, як: ПАТ «Турбоатом» до 4,2 млрд грн. та ДП «КБ Південне» до 7,3 млрд грн.

Крім того, за період 2013–2015 рр. зросли активи державних підприємств транспортної галузі – на 206,86 млрд грн.; електроенергетичної – на 18,95 млрд грн.; вугільної – на 3,22 млрд грн.; хімічної – на 1,82 млрд грн., інших підприємств – на 1,37 млрд грн.

Збільшення власного капіталу державних підприємств у 2015 р. склало 279,28 млрд грн. (45,18%) проти 2013 р. Зазначене збільшення відбулося за рахунок приросту даного показника на підприємствах НАК «Нафтогаз України» та ПАТ «Укрзалізниця» на 897 млрд грн. або 47%. Однак, поряд із зазначеною позитивною динамікою можна відзначити негативні зміни в їх структурі, оскільки крім електроенергетичної та нафтогазової індустрії власний капітал інших галузей знизився через збиткову діяльність досліджуваних підприємств. Крім цього, власний капітал підприємств електроенергетичного сектору протягом 2014-2015 рр. залишався незмінним на рівні 184 млрд грн. тоді, як у попередньому періоді показник зменшився на 4,3 млрд грн.

Найбільше падіння показника власного капіталу протягом 2014-2015 рр. продемонстрували державні підприємства галузі харчової промисловості та сільського господарства, показник яких

Таблиця 2

Динаміка основних балансових показників державних підприємств України за 2013-2015 рр.

Показники	Роки					
	2013		2014		2015	
	млрд грн.	%	млрд грн.	%	млрд грн.	%
Основні засоби	373,86	58,50	776,95	77,39	1081,90	78,03
Необоротні активи	452,75	70,84	837,98	83,47	1139,48	82,19
Запаси	75,95	11,88	41,43	4,13	68,86	4,97
Дебіторська заборгованість	78,43	12,27	80,36	8,00	101,82	7,34
Грошові кошти та їхні еквіваленти	22,62	3,54	37,30	3,72	66,46	4,79
Оборотні активи	186,34	29,16	165,78	16,51	246,86	17,80
Активи, всього	639,11	100	1003,89	100	1386,48	100
Власний капітал	355,90	55,69	618,16	61,58	897,44	64,73
Довгострокові запозичення	46,96	7,35	73,99	7,37	115,24	8,31
Довгострокові зобов'язання	117,03	18,31	199,72	19,89	266,36	19,21
Короткострокові запозичення	46,81	7,32	75,76	7,55	70,59	5,09
Кредиторська заборгованість	96,03	15,03	87,71	8,74	115,16	8,31
Поточні зобов'язання	166,18	26,00	186,02	18,53	222,68	16,06
Зобов'язання, всього	283,22	44,31	385,74	38,42	489,04	35,27
Власний капітал і зобов'язання	639,11	100	1003,89	100	1386,48	100

* Джерело: складено та розраховано автором на підставі [5]

зменшився до 2,7 млрд грн. (більше, ніж у двічі). Відбулося це через зниження вартості капіталу ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» на 2,92 млрд грн. [5].

У свою чергу загальний рівень боргових зобов'язань державних підприємств у 2014 році збільшився на 43,52 млрд грн. або на 34,14% проти 2013 року тоді, як у наступному році зобов'язання підприємств виросли на 24,56 % – із 171 млрд грн. у 2014 р. до 213 млрд грн. у 2015 р. Тобто, помітна стрімка тенденція до зростання аналізованого показника у той час, як співвідношення позикового і власного капіталу протягом досліджуваного періоду зменшується в межах 35,82-23,73%.

Найбільше зростання заборгованості державних підприємств за період 2012-2015 рр. відбулося в транспортній галузі (на 28 млрд грн.); електроенергетичній (на 11 млрд грн.); харчовій промисловості й сільському господарстві (на 24 млрд грн.) та нафтогазовій галузі (на 18 млрд грн. відповідно).

Зокрема, найбільший обсяг боргових зобов'язань демонструють підприємства нафтогазової галузі. Вартість її зобов'язань у 2015 р. склала 77 млрд грн., що на 20,31% більше за минулорічний показник та на 30,51% за показник 2013 р. Серед підприємств цієї галузі слід виділити НАК «Нафтогаз України», заборгованість якої у 2015 році склала 76,82 млрд грн. тоді, як співвідношення боргових зобов'язань до власного капіталу – 17,05%.

Відзначимо, що найменший обсяг заборгованості сконцентрований у хімічній промисловості, а саме – 3 млрд грн. у 2015 році (від загального обсягу боргових зобов'язань – 213 млрд грн.). Цей показник має тенденцію до зменшення від 3,13 млрд грн. у 2013 році і до 3 млрд грн. у 2015 році.

Проводячи аналіз структури та динаміки основних показників агрегованої звітності балансу державних підприємств за період 2013-2015 рр., вважаємо за доцільне також звернути увагу на динаміку фінансових результатів діяльності підприємств, використовуючи дані таблиці 3.

Як видно з табл. 3, діяльність державних підприємств була збитковою протягом усього досліджуваного періоду. Так у 2013-2014 рр. їх сукупні збитки характеризувались стрімким зростанням з 16,15 млрд грн. до 117,44 млрд грн. (значну частку значення аналізованого показника займає НАК «Нафтогаз України» (у 2014 р. – 88,43 млрд грн.)). Однак, у 2015 р. збитковість підприємств зменшилася на 64,25 млрд грн. (54,71%). Тоді, як сукупні витрати з податку на прибуток зросли у 8,5 разів порівняно з 2014 роком.

Простежуючи негативні тенденції динаміки показника чистого прибутку/збитку державних підприємств, слід відзначити зростання рівня чистого доходу від реалізації продукції.

Для розуміння того, наскільки ефективною є діяльність підприємств незалежно від їх заборгованостей та амортизації, більш детально розглянемо показник EBITDA.

Як свідчать результати табл.3, динаміка показника протягом аналізованого періоду мала хвилеподібний вигляд, оскільки у період 2013–2014 рр. показник знизився на 42,38 млрд грн. тоді, як у наступному періоді збільшився на 55,79 млрд грн.

Найбільше зростання у 2015 р. можна зафіксувати за транспортним сектором, який покращив свій показник майже удвічі або на 60,37% у порівнянні з 2014 р. Це відбулося за рахунок поліпшення показника EBITDA двох найбільших підприємств даної галузі – ПАТ «Укрзалізниця» (на 3,97 млрд грн.) та ДП «Адміністрація морських портів України» (на 2,6 млрд грн.).

У свою чергу, державні підприємства електроенергетичної галузі протягом досліджуваного періоду показали другий за величиною результат, який коливався в межах 8,83-18,83 млрд грн.

Найменший приріст показників EBITDA у 2012-2015 рр. відбувся у наступних галузях промисловості:

- харчовій промисловості та сільському господарстві – на 1,62 млрд грн., проте, у період 2014-2015 рр. показник мав тенденцію до зниження на 0,46 млрд грн.

- машинобудуванні – зниження показника EBITDA на 0,87 млрд грн. у 2013-2014 рр. тоді, як у 2015 р. показник зростає на 0,73 млрд грн. Цьому сприяло збільшення чистого прибутку ПАТ «Турбоатом» у порівнянні з минулим роком більш, ніж удвічі (до 1,51 млрд грн.).

- хімічній промисловості – на 2,14 млрд грн.

Що стосується показника державних підприємств нафтогазової галузі, то він залежить від показника НАК «Нафтогаз». Значення показника EBITDA зазначеного підприємства у 2015 коливався в діапазоні 0,1-(-7,01) млрд грн., що збігається із результатами даної галузі. Основна причина коливання обумовлена тим, що держава не встигає своєчасно коригувати ціну на газ у зв'язку зі знеціненням гривні.

У свою чергу вугільна промисловість демонструє погіршення результатів показника протягом всього періоду, що аналізується. У 2015 р. показник залишався від'ємним і становив 3,54 млрд грн., що на 3,4 млрд грн. більше за аналогічний показник 2013 р. Така ситуація перш за все пов'язана із воєнним конфліктом на сході, який спричинив негативний вплив на діяльність шахт.

Отже, діяльність державних підприємств у період 2013-2015 рр. змінювалася, здебільшого, під впливом ринкових механізмів, які негативно впливали на їх фінансові результати. Підтвердженням зазначених тенденцій є також динаміка основних показників рентабельності, результати яких відображено в табл. 4.

Динаміка основних показників фінансової діяльності державних підприємств України у період 2013-2015 рр.

Показники	Роки			Відхилення			
	2013	2014	2015	2014 р. від 2013 р.		2015 р. від 2014 р.	
				Млрд грн.	%	Млрд грн.	%
Чистий дохід	228,43	247,85	352,59	+19,42	+8,50	+104,74	+42,26
Собівартість реалізованої продукції	214,29	254,06	304,86	+39,77	+18,56	+50,80	+20,00
Валовий прибуток/(збиток)	14,14	-6,22	47,73	-20,36	-143,99	+53,95	-867,36
Операційні витрати	11,03	-28,50	-28,88	-39,53	-358,39	-0,38	+1,33
Операційний прибуток/(збиток)	3,11	-34,72	18,85	-37,83	-1216,40	+53,57	-154,29
ЕВІТДА	26,92	-15,46	40,33	-42,38	-157,43	+55,79	-360,87
Чистий фінансовий дохід/(збиток)	-12,30	-82,10	-66,69	-69,80	567,48	+15,41	-18,77
Прибуток/(збиток) від іншої діяльності	-2,83	-1,93	-21,48	+0,90	-31,80	-19,55	+1012,95
Прибуток/(збиток) до оподаткування	-12,02	-116,81	-47,83	-104,79	+871,80	+68,98	-59,05
Податок на прибуток	4,13	0,63	5,36	-3,50	-84,75	+4,73	+750,79
Чистий прибуток/(збиток)	-16,15	-117,44	-53,19	-101,29	+627,18	+64,25	-54,71

Джерело: складено та розраховано автором на підставі [5]

Таблиця 4

Динаміка основних показників рентабельності державних підприємств за 2013 – 2015 рр.

Показники	Роки			Відхилення	
	2013	2014	2015	2014 р. – 2013 р.	2015 р. – 2014 р.
Рентабельність основної діяльності (%)	1,40	-14,01	5,35	-15,41	19,36
Рентабельність за ЕВІТДА (%)	11,80	-6,24	11,44	-18,04	17,68
Чиста рентабельність продажів (%)	-7,10	-47,39	-15,09	-40,29	32,30
Рентабельність активів (%)	-2,60	-11,70	-3,84	-9,10	7,86
Рентабельність власного капіталу (%)	-4,70	-19,00	-5,93	-14,30	13,07

Джерело: складено та розраховано автором на підставі [5]

Як видно з табл. 4, рентабельність основної діяльності у період 2013-2014 рр. знизилася на 15,41% тоді, як у періоді 2014- 2015 рр. – збільшилася на 19,36%. Його динаміка у період 2013-2015 рр. мала хвилеподібний вигляд і при зниженні витрат основної діяльності коефіцієнт зростав, при збільшенні – зменшувався.

Рентабельність за ЕВІТДА (як і сам показник ЕВІТДА) у період 2013-2014 рр. зменшилася у динаміці і становила (-6,24%) тоді, як у 2015 р. зросла на 17,68 пункти і становила 11,44%. Зазначений показник відображає реальний фінансовий стан державних підприємств та дозволяє оцінити весь їх грошовий потік, оскільки не враховує вплив на структуру капіталу нарахування процентів чи ваги податків й амортизації.

Показник рентабельність власного капіталу державних підприємств протягом 2012-2015 рр. періоду демонстрував від'ємне значення, що коливалося в межах 4,70-5,93%. Найбільшого значення показник досягнув у 2014 р. – 19%. Негативна тенденція даного коефіцієнта була закономірною, оскільки результат рентабельності власного капіталу безпосередньо пов'язаний із фінансовим

результатом до оподаткування та чистим збитком держпідприємств.

Такою ж динамікою характеризувався показник рентабельності активів, що змінювався в діапазоні 2,60-3,84%. Така ситуація свідчить про неоптимальну структуру фінансування активів, яка призводить радше до витрачання коштів, аніж до їх накопичення.

У свою чергу показник чистої рентабельності змінював своє значення, аналогічно до двох попередніх. Найбільшого значення він досягнув у 2014 р. і склав -47,39%, що на 40,29% більше аналогічного показника 2013 р. та на 32,30 пункти менше показника 2015 р. З огляду на це у 2013 р. та 2014 р. одна гривня реалізованої держпідприємствами продукції приносила 7,10 грн. та 47,39 грн. збитків, а у 2015 р. – 15,09 грн. збитків.

Аналіз основних показники фінансової діяльності державних підприємств України у 2012-2015 рр. підтвердив те, що фінансовий стан більшості з них є досить складним, а їх значна кількість знаходиться на межі банкрутства. Покращення ж більшості показників їх діяльності у 2015 р. пов'язано передусім зі зростанням тарифів, що створило позитивне підґрунтя для функ-

ціонування підприємств нафтогазового та електроенергетичного сектору, та девальвацією, яка вигідна підприємствам-експортерам.

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, результати дослідження довели непристосованість державних підприємств до сучасних умов господарювання, що відобразилося через показники фінансових результатів їх діяльності, які мають негативну динаміку протягом періоду, що досліджувався. Такі результати підтверджують факт їхнього функціонування в неприбуткових галузях, які через свою специфіку, мають низьку рентабельність у сучасних умовах та є невідгніми для приватного сектора економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Шабліста Л. М. Фінанси підприємств : виток кризових явищ та роль держави в їх подоланні / Л. М. Шабліста // Економіка і прогнозування. – 2009. – №4. – С. 53-67.
2. Туган-Барановський М.И. Промышленные кризисы. Очерк из социальной истории Англии / М.И. Туган-Барановский. – К. : Наукова думка, 2004, – 367 с.
3. Аукционек С.П. Российские предприятия в рыночной экономике: ожидание и действительность /

С.П. Аукционек, А.Е. Башаева. – М.: Наука, 2000. – 138 с.

4. Аналіз економічного стану України [Електронний ресурс] // [Офіційний сайт Національного банку України]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=4972952>. – Назва з екрану.

5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

REFERENCES:

1. Shablysta L. M. Finansy pidpriemstv : vytoky kryzovykh yavlyshch ta rol derzhavy v yikh podolanni / L. M. Shablysta // Ekonomika i prohnozuvannia. – 2009. – #4. – S. 53-67.
2. Tuhан-Baranovskiy M.Y. Promyshlennyye kryzysy. Ocherk yz sotsyalnoi ystoryi Anhlyy / M.Y. Tuhан-Baranovskiy. – K. : Naukova dumka, 2004, – 367 s.
3. Auktsyonek S.P. Rossyiskye predpriyatiya v rynochnoi ekonomyke: ozhydanye y deistvynelnost / S.P. Auktsyonek, A.E. Bashaeva. – M.: Nauka, 2000. – 138 s.
4. Analiz ekonomichnoho stanu Ukrainy [Elektronnyi resurs] // [Ofitsiyniy sait Natsionalnoho banku Ukrainy]. – Rezhym dostupu: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=4972952>. – Nazva z ekranu.
5. Ofitsiyniy sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.me.gov.ua>

Myronchuk V.M.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance and Credit
Vinnytsia Institute of Economics,
Ternopil National Economic University

**THE FINANCIAL POSITION OF STATE ENTERPRISES OF UKRAINE:
ANALYSIS OF MAIN PARAMETERS**

One of the priorities of the reform of the Ukrainian economy at the present stage is the possibility of stabilizing and developing activities of state enterprises. And given the recent changes related to the macroeconomic situation in the country, there is an urgent need to increase their role in ensuring the high rates of economic growth and competitiveness of Ukraine.

Diagnosis of the financial state of state enterprises is a prerequisite for preventing the emergence of negative phenomena and threats associated with their financial and economic activity. Taking into account that the criteria for determining the financial position of enterprises are the rational use of financial resources, it is logical that a significant part of enterprises that are in state ownership form bankrupt under the influence of various external and internal factors.

So, according to the results of 2015, 1801 units (52.1%) of the 3458 state-owned enterprises were operating. At the same time, 94 units of them owned 86% of total assets and 75% of total revenues from the total number of state-owned companies. In particular, the largest assets were concentrated in the oil and gas sector (NJSC Naftogaz of Ukraine – 48.30%), transport (PJSC “Ukrzaliznytsia” – 19.74%) and electricity (NNEGC “Energoatom” – 14.59%). It is found that the improvement or deterioration of financial activity of state enterprises is uneven, mainly due to the sharp increase in the indexes of one or two key enterprises.

Dynamics of the main indicators of the financial state of state enterprises during 2013–2015 proved that the development of financial activity of state enterprises was negatively affected by the existence of large imbalances, as despite the increase in assets –747.37 billion UAH, equity capital –541.54 billion UAH, and net sales revenue – 124.16 billion UAH, other indicators also increased, such as: debt obligations – 85.52 billion UAH, production cost – 90.57 billion UAH, and a net loss – 37.04 billion UAH (in 2014, the value reached the level of 117.44 billion UAH). This confirms the existence of a crisis situation in the activity of data of economic entities, which mainly changes under the influence of market mechanisms.